

Köszöntő

A Magyar Nyelvstratégiai Intézet igazgatójaként tisztelettel köszöntöm a kötet olvasóit. Külön öröm és megtiszteltetés számomra, hogy a kiadvány olyan kivételes alkalomra készült el, mint a 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus, amelynek először ad otthont Magyarország, a Debreceni Egyetem. Az, hogy ezt a háromévenként megrendezésre kerülő konferenciát hazánk rendezi meg, az itthoni névtannal foglalkozó kutatók kitűnő szakmai elismeréseként könyvelhető el a nemzetközi tudományos szférában, s azt bizonyítja, hogy a hazai névkutatás egyre növekvő nemzetközi látókörrel és kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

A Magyar Nyelvstratégiai Intézetet – amely a Miniszterelnökség irányításával működő központi hivatal – 2014. március 4-én hozta létre a Kormány azzal a céllal, hogy tanácsadó testülete legyen a nyelvi, nyelvpolitikai kérdésekben, és a teljes magyar nyelvterületet, a nemzet egységét szem előtt tartva kidolgozza a magyar nyelvstratégiát. A nyelvstratégia fontos részének és az intézet egyik feladatának is tartom a különböző szaknyelvek (terminológiák) tudatos fejlesztésének koordinálását, a határon túli és az anyaországi magyar nyelvű terminológia összehasonlító kutatását, valamint összehasonlító terminológiai szótárak összeállítását. Mindezek miatt volt fontos támogatni a Magyar és nemzetközi névtani terminológia / Hungarian and International Onomastic Terminology című kötet kiadását, mely az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Károli Gáspár Református Egyetem névkutatóinak együttműködésében készülhetett el.

Az onomasztika nyelvtudományunk egyik legdinamikusabban fejlődő területe, s mégis mint minden tudományterületnek, ennek a tulajdonnevekkel foglalkozó diszciplinának is vannak terminológiai problémái, amelyek – reményeim szerint – az e tárgykörben rendezett szakmai konferenciákon mielőbb megoldódnak majd.

A szaknyelv és terminológia fejlesztése ma olyan odafigyelést érdemlő terület, amelynek eredménye az állampolgárok számára is hasznosítható: segíti a könnyebb megértést, csökkenti a bürokráciának való kiszolgáltatottságot, növeli az egyén és a közösség magabiztosságát és önrendelkezésének hatékonyságát, valamint hozzájárul a társadalom költséghatékonyabb működéséhez.

Nemzeti nyelvünk az identitás, a kommunikáció és a megismerés eszköze is. Az egyén és a közösség akkor tudja a legjobban használni anyanyelvét és gyakorolni anyanyelvhasználatához való jogát, ha ehhez biztosítottak a feltételek; többek között létezik az adott nyelven pontos, szabatos, szakemberek által összehangolt és ellenőrzött terminológia. Elengethetetlenül fontos, hogy a létrehozott terminológiai adatbázisok széles körben használjanak, azaz – ha lehetséges – ingyenesen hozzáférhetőek legyenek online szótárakban vagy nyilvános adatbázisokban. Az UNESCO-irányelvekben is deklarált terminológiai tervezés részeként a jövő szempontjából szükséges tehát a szaknyelvek innovatív fejlesztése.

A kutatómunkában fontos lépés annak a két nemzetközi névtani terminológiai szójegyzéknek a magyar változata, amelyet jelen kötet tartalmaz, s amit stratégiai szempontból különösen nagyra értékelek. Mind a névtan alapvető, elsősorban a szűkebb szakmai kommunikáció során alkalmazott szakkifejezéseinek, mind pedig a földrajzinév-egységesítési tevékenység során használatos nyelvészeti, földrajzi, térképészeti, dokumentációs és információtechnológiai vonatkozású terminusoknak a jegyzékét hiánypótlónak gondolom.

Bár létezik egyéni és intézményi keretek között folyó terminológiatervezés, a tudományos igénnyel összehangolt terminológiapolitikai tevékenység és gondolkodás ma még gyakran hiányzik. Nagyon fontos, hogy ennek a tevékenységnek legyen működőképes intézményrendszere, amely – hasonlóan más országokhoz – tartozhat például az Országgyűlés alá, vagy egyéb, tudományos intézményekhez. Magyarországon tanácsadó szerepet lát el az UNESCO alszervezeteként működő Magyar Nyelv Terminológiai Tanácsa, de fontos terminológiai műhely még például a Károli Gáspár Református Egyetem Terminológiai Kutatócsoportja vagy a Kárpát-medencei nyelvi intézeteket tömörítő Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat, mely utóbbinak a kutatásai között a szaknyelvi és a terminológiai kérdések is meghatározóak.

A szaknyelvek és a terminológiák szisztematikus fejlesztése és a más nyelvekkel való terminológiai harmonizáció feladatának ellátása nagy ívű, hasznos és hiánypótló feladat, amely csak közösen, szakmai és döntéshozói összefogással valósulhat meg. Ehhez a 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus angol, német és francia nyelvű nemzetközi seregszemléje, továbbá a Nemzetközi Névtudományi Társaság névtani terminológiával foglalkozó szakembereinek tevékenysége kitűnő szellemi muníciót szolgáltat.

TÓTH ATTILA
a Magyar Nyelvstratégiai Intézet igazgatója